

1934 AUGUSZTUS—SZEPTEMBER

ERDÉSZETI LAPOK

LXXIII. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

8—9. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Felelős szerkesztő

BIRÓ ZOLTÁN

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj 1934. évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárulékok fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közölhetnek.

(Telefon: 237—22.)

Krónika

1. Termelés és fogyasztás.

Nem első ízben térünk ki itt ezeknek a kérdéseknek az egymással való kapcsolatára.

Pedig ez a kapcsolat a szükségletek ellátása, a termelés irányítása és a helyes gazdaságpolitika szempontjából talán a legfontosabb.

Vegyük előre a tűzifát, mert hiszen termelvényeinknek túlnyomó nagy része ebbe a választékba esik és a szállítási igazolvány rendszer bevezetése itt a forgalomba is erősen belenyult.

Elsősorban meg kell állapítanunk azt, hogy a belföldi termelésünk sajnos a belföldi fogyasztást nem fedezi.

Nem fedezte a múlt esztendőben sem, amikor pedig tele volt a levegő tultermelésről szóló hírekkel.

A fogyasztást magát ugyanis két részre kell választanunk.

Az egyik csoportba sorozhatjuk a közintézményeket, a nagy városok vagyonosabb rétegét és az apró vidéki helyek majdnem egész lakosságát.

Ezeknek módjukban áll és be is vannak rendezkedve arra, hogy egész évi vagy legalább is hosszabb időre szóló tűzifa-szükségletüket egyszerre szerezzék be, maguk raktározzák és tárolják addig, amíg az a megfelelő szárazsági fokot eléri.

Igen jól tudjuk, hogy a még teljesen nyers cser, vagy tölgy tűzifa is — ha aprított állapotban megfelelő helyen tároljuk — 2—3 hónap alatt teljesen kiszárad, mert a vékonyra hasogatott fa legalább 8-szor akkora felületen érintkezik a levegővel, mint a hasábos és így, különösen ha fedett helyen tartjuk, aránylag hamar eléri a használható állapotot.

Ezeknek a fogyasztóknak az igényeit tehát az augusztus—szeptemberben szállított friss termelésű tölgy vagy cser is kielégíti, de még inkább a friss termelésű bükk, mert az azonnal felaprított fa a november—decemberi erősebb tüzelési idény beövetkeztéig megfelelően kiszárad.

A másik fogyasztó réteg, ami pedig különösen a fővárosban és a nagyobb ipari gócpontokban kiterjedt és nagy számú, az, amelyik szükségletét legfeljebb hetenként, de akárhányszor napról-napra szerzi be a detailárúsítóktól.

Az ilyen fánál már legfeljebb arra számíthatunk, hogy 10—14 napig állott fölaprított állapotban raktározva, sőt téli időben, vagy ha a fogyasztás bármilyen indokból kissé megélenkül, akárhányszor 1—2 nappal a fölaprítás után már használatba kerül.

Ennek a szükségletnek az ellátására tehát a tűzifa csak akkor lesz alkalmas, ha már hasábos állapotban legalább is a légszáraz fokot elérte

Napnak kitett, szeles tarvágásokban, ahol a fa kisebb saránokban áll egész ősziig, a bükk, de a cser és a tölgy vékonyabb választékai is (hasított dorong, hántott-fa) elérik őszi elejére azt a szárazsági fokot, amelyik mellett aprítás és azonnali felhasználás céljaira is alkalmasak.

Az erősebb méretű cser és tölgy hasáb, de az álló erdő árnyékában rakásolt, vagy nedves völgyzugokban fekvő egyéb fanemű készletek is, — még a bükköt sem véve ki, — az egy nyáron át aránytalanul kevesebbet veszítenek nedvesség-tartalmukból és bizony az ilyen fát az azonnal való felhasználás szempontjából teljes joggal lehet kifogásolni.

Ezekre a célokra tulajdonképpen a csert, a tölgyet, vagy az árnyékos helyen rakásolt egyéb fanemeket is csak a termelés befejezését követő év közepétől lehetne célszerűen használni.

Ha már most az eddigi megállapításokat egybevetjük, akkor elsősorban a következőket kell kiemelnünk.

A magyar termelésnek érdeke az, hogy továbbra is megmaradjon az olyan irányú piaci védelme, amelyik az ország egy részéből a külföldi származású tűzifát teljesen kizárja.

A másik oldalról nézve azután a dolgot, kell, hogy célja legyen, sőt bizonyos mértékig erkölcsi kötelessége a magyar fa-termelésnek az, hogy ezt a védett területet minden időben megfelelő minőségű tűzifával tudja ellátni.

Mert bármennyire a belföldi termelés érdekeinek a védelme vezessen is bennünket, mégsem követelhetjük azt, hogy az ország egy része az év nagy részén át vagy éppen a leghidegebb időkben csak nedves fához tudjon hozzájutni tisztán azért, mert közelebb feküdvén a magyar termelésekhez, nincs módjában a nem elég száraz magyar fa helyett megfelelően száraz külföldi fát beszerezni.

Jól tudjuk, hogy ezt a kérdést csak egyféleképp lehet gyökeresen megoldani, ha az összes gazdaságok egy évben kettős vágásterületet termelnek ki azzal a kötelezettséggel, hogy az egyik évi használatnak megfelelő tűzifamennyiséget a termelés befejezését követő év nyaráig érintetlenül hagyják vissza.

Merülnek itt föl ellenvetések is minden oldalról.

Az első az, hogy a birtokosnak nincs pénze a kétszeres termelési költség befektetésére.

A gazdaságok legnagyobb részénél ez az ellenvetés tárgytalan, mert hiszen a második évi vágás műfa termékei majdnem mindenütt bőségesen fedezik azt a többletkiadást, amit a második évi tűzifakészlet kitermelése jelent.

A másik kifogás az volt, hogy a birtokos nem tud megfelelő feltételek mellett hozzájutni a termelés folyamán sem a szükséges hitelhez.

Ma már ezt a kérdést is megoldottnak tekinthetjük.

A harmadik aggodalom az ellenőrzés kérdése, hogy akkor a birtokosok a két évi termelést egy év alatt hoznák forgalomba, s egy év múlva ismét ott volnánk, ahol elindultunk s ezen felül a túlzott kínálat a faárakat is mértéktelenül leverné.

Véleményünk szerint a szállítási igazolvány rendszer és az

ezzel kapcsolatos büntető rendelkezések bizonyos fokú kiegészítése módot adnának arra, hogy a mértéktelen kapzsiság által előidézhető ezt a hátrányt legalább nagy részben ki lehessen küszöbölni.

Az utolsó és legtöbb megfontolást igénylő kifogáshoz pedig most jutunk el és ez az, hogy abban az esetben állandóan friss termelésű és két éves fa volna a piacon s így a hozzá nem értő közönség a legnagyobb mértékben volna az ebből kifolyó csalásnak és egyéb visszaéléseknek kitéve.

Ezen pedig máskép, mint a piaci árúsítás bizonyos szabályozásával, nem lehet segíteni.

Ha igazán meg akarjuk a fogyasztó érdekét védeni, akkor kötelezni kell a kereskedőt arra, hogy állandóan jelölje meg, és pedig nyílt táblán az üzlet bejáratánál, hogy milyen fát és milyen árakon árúsít.

Mert ha ki volna írva az üzlet ajtajánál az, hogy a két éves száraz bükk vagy tölgy tűzifa ára mennyi és mennyi a nyers tűzifáé, az a vásárló, aki csak egyszer is megpróbálná közvetlen egymásután vásárolni a kétféle választékból, egy héten belül meg tudna győződni arról, mennyire ráfizet, amikor a látszólag „olcsóbb” nyers tűzifából vásárol.

Természetes dolog, hogy minden visszaélést a legszigorúbban kellene megtorolni, mert hiszen ha valamilyen eljárásra, akkor ennek a rendelkezésnek a kijátszására lehet a csalás ismérveit hiánytalanul és fenntartás nélkül ráhuzni.

Sőt annak sem látnánk valami súlyosabb vagy elháríthatatlan akadályát, hogy az év bizonyos szakaszában a friss termelésű tűzifát a kicsinyben való, detailárúsításból teljesen kizárjuk.

Ha az előbb említett intézkedéssel gondoskodunk arról, hogy évről-évre állandóan megfelelő mennyiségű tényleg száraz fa álljon rendelkezésre, akkor az ilyen intézkedést a közönség is csak köszönettel vehetné.

A termelőt is ma aránylag könnyen tudnók a károsodástól megvédeni, mert hiszen minden nagyobb nehézség nélkül tudnánk a nyers és száraz fa között a megfelelő árkülönbözetet megállapítani.

Néhány előrelátó nagyobb uradalmunk fokozatos takarékos-

ködés révén már eljutott oda, hogy készleteinek számottevő részét csak száraz állapotban hozza piacra.

Ujból felvetjük itt a kérdést, nem állana-e a magyar erdőgazdaság érdekében az, hogy ezt az eljárást kormányintézkedéssel szabályozzuk ma, amikor a szállítási igazolványok révén a szabályozás lehetősége néhány évre előre a kezünkben van?

Mi úgy véljük, hogy ennek a kérdésnek a rendezése egyike az erdőgazdaság legfontosabb problémáinak.

A műfa-kérdés már ennél jóval nehezebb.

Vannak olyan fanemeink, amelyekben a szükségletet — különösen a mai nehéz gazdasági viszonyok mellett — minden nehézség nélkül el tudná látni a belföldi termelés.

Ennek dacára majdnem minden évben késhegyig menő harcot kell folytatnunk azért, hogy egyes választékokban (pl. parketta, bükkpadló, butorléc stb.) a behozatalt meg tudjuk akadályozni vagy a minimális mértékre szorítani.

Vagy csak gondoljunk vissza arra is, hány esztendő keserves küzdelmébe került, ameddig a magyar talpfa-termelést végeredményében kényszerítő kormányintézkedés nélkül, tisztán gazdasági eszközökkel fel tudtuk a mai mértékig fokozni és ki tudtuk a külföldi talpfát a magyar piacról szorítani.

A műfatermelés és elhelyezés bizonyos fokú rendezésének legnagyobb akadályát a következő három tényezőben látjuk:

1. a termelési és fogyasztási statisztika teljes hiányában,
2. a választékok sokféleségében,
3. az iparnak abban az abszolút idegenkedésében, amivel szükségleteinek előre leendő biztosítása elől állandóan elzárkózik.

Ami a statisztikát illeti, mi a magunk részéről teljesen indokoltnak látnók azt, ha a kormányzat úgy a nyers termelést, mint az ipart is készleteinek és szükségleteinek lehetőleg pontos bejelentésére akár drákói intézkedésekkel is kényszerítené.

A mai kötött gazdasági rend mellett, amikor a védővamos rendszer révén jóformán nincs olyan termelési ág, amelyik az államtól számottevő védelmet nem élvezne, talán a legelső kívánság az, hogy a készletek és szükségletekről az államhatalom tájékozva legyen, mert enélkül helyes gazdaságpolitikát üzni nem tud.

Vagy talán valaki el tudná ismerni helyesnek az olyan intézkedést, amelyik mellett a súlyos vámokkal védett ipar külföldi nyers-anyagok behozatalával tudná megfojtani a belföldi nyers-anyag termelést, pusztán azért, hogy vámvédelem révén elérhető hasznait fokozza?

Mi ezt helyesnek el nem ismerhetjük.

Mert, ha a súlyos vámok révén lehet kényszeríteni a fogyasztót arra, hogy a maga gazdasági érdeke ellenére fölvegye a magyar ipar néha bizony silányabb termékeit, mennyivel inkább lehet kényszeríteni és kell rá szorítani ezt a védett ipart arra, hogy a magyar termelésű nyers anyagot elsősorban vegye föl és amíg ilyen rendelkezésre áll, addig külföldit be ne hozzon.

A forgalmi adónál már elérte a magyar műfatermelés azt, amit akart, hogy a külföldi termelés jogtalan előnye végre-valahára megszűnjék és a belföldi termelés valamelyes védelemben részesüljön.

Ez azonban csak az első lépés, mert éppen úgy, mint a tüzi-fánál, el kell érünk a vámvédelmet itt is már csak azért is, hogy az egyoldalú iparpártolás vádjától a kormányzat szabaduljon.

Mindezeket a kérdéseket azonban pontos fogyasztási és termelési statisztika nélkül nem lehet megnyugtatóan rendezni.

Annál inkább áll ez, mert a választékok különfelesége által okozott nehézséget is csak ezután lehet elhárítani.

Míg ugyanis a tüzelésnél a bükk tüzifát cserrel vagy tölgygyel, a hasábot vékony doronggal is pótolni tudjuk, addig az olyan célra, amihez pl. 60 mm-es palló kell, a 45 mm-es egyáltalán nem használható, a megfordított esetben pedig a méretfelesleg teljesen indokolatlan és terhes anyagpazarlással jár.

Feltétlenül tájékoztatni kellene tehát magát a termelést arról, hogy melyik választékból lehet állandóan nagyobb mértékű fogyasztásra számítani.

És ebből a szempontból még a statisztikai összeállítás sem volna elegendő.

Feltétlenül át kellene, hogy hassa összes ipari vállalatainkat és műfafogyasztóinkat az az akarat és komoly szándék, hogy ameddig magyar anyagot beszerezni tudnak, addig a külföldhöz ne forduljanak.

Ennek pedig első bizonyítékát azzal adnák, ha szükségletüket esetről-esetre előre kötnék le a magyar termelésnél.

Mert hiába tudja a termelés, hogy pl. 10.000 m³ nyers parkett frizre van az országnak szüksége, nem mehet nyugodtan bele a termelésbe akármilyen mértékben, mert nem tudja, vajjon nem fog-e maga a belföldi termelés a szükségletnél jóval nagyobb mennyiséget előállítani s nem fogja-e ezzel vagy az árakat túlzott mértékben leszorítani, vagy pedig olyan készlethalmozást előidézni, ami a termelés csődjéhez vezethet.

Olyan országban, ahol nagy mennyiségű exportra vannak berendezkedve s ahol megvannak az ehhez szükséges nyersanyagkészletek, maga a termelés is be tudott és be tud erre rendezkedni, mert hiszen már a beszerzésnél is a világpiacon árral, export lehetőségekkel stb. számol.

Nálunk a helyzet nem ez.

Nálunk a közérdek szempontjából is fontos, hogy a nem tulajdonos bőségben rendelkezésre álló műfát arra dolgozzuk fel, amire itt benn szükség van.

Mi már évek óta harcolunk azért, hogy a kormányzat az ipari fogyasztást szükségleteinek előre leendő megrendelésére kényszerítse.

Ez a kívánság annál indokoltabb, mert a legtöbb behozatali kérelem megokolása az, hogy a magyar termelésnek nincs megfelelő méretű vagy megfelelő szárazsági fokú anyaga rendelkezésre.

Mi nem látunk ebben az előre való megrendelésben semmi féle veszedelmet, mert legfeljebb azt jelenti, hogy az egy évi rendelés anyagának az átvétele kedvezőtlen gazdasági viszonyok mellett néhány hónappal kitolódik.

Viszont emellett a megoldás mellett nem következnek be a behozatali kérvényeknél úgyszólván mindennapos az az eset, hogy a feldolgozó azért kéri a hiányzó nyersanyag beengedését, mert meglévő készlete csak 1—2 heti, vagy tán néhány napi üzemfenntartásra elegendő.

Biztosra vehetjük, hogy e téren a termelésnél is vannak hibák.

A tájékoztatatlanságon kívül a meg nem felelő anyag-feldolgo-

zás, gondatlan kezelés, helytelen osztályozás stb. mind olyan hibák, amelyek kétséget kizáróan előfordulnak.

Meggyőződésünk az, hogy ha a kormányzat a ma is meglévő teljes jóindulatot az elengedhetetlen erős kézzel párosítja, akkor ezt a kérdést aránylag könnyen, mindkét fél megnyugvására meg lehet oldani.

Egyről pedig meg lehet győződve a magyar ipar és ez az, hogy minden, a maga védelmét célzó törekvésében a magyar őstermelést 100%-ig maga mellett fogja találni, ha sikerül az őstermelőket meggyőznie arról, hogy addig, amíg nyersanyag belföldön rendelkezésre áll, ő maga sem kísérti meg a külföldi nyersanyag behozatalát.

Szemünk előtt lebeg a német példa, ahol az ipar maga keresi a módot arra, hogyan tudja a külföldi nyersanyagot belföldivel pótolni, ahol a legnagyobb német építő vállalatok állanak az „építsetek német fával” akció élén.

Hol vagyunk mi ettől?

Hiszen még magukat az Államvasutakat is majdnem formális erőszakkal kell évről-évre rászorítani arra, hogy a talpfánál a tölgyön és bükkön kívül más fanemekkel is próbálkozzék.

Pedig a MÁV talpfa-szükségeit, illetőleg talpfa-beszerzését nem lehet azon az alacsony szinten tartani, amin az utolsó években mozgott és így előbb vagy utóbb rá fog kényszerülni a más fanemű magyar talpfák használatára is.

Ez pedig a mi véleményünk szerint a MÁV-nak elsőrendű kötelessége.

Tennivalónk tehát ebből a szempontból is van elég és mi reméljük, hogy közös akarattal ezen a téren is rövidesen célt fogunk érni.

2. Alkalmazkodás a rendszerhez.

Az igazolványokkal való szállítás rendszere sok olyan kérdést vet föl, amelyekkel ezideig nem kellett úgy foglalkoznunk, ahogyan foglalkoznunk kell ma.

Jóval erősebben előtérbe tolódik a kisebb értékű és romlandóbb választékok felhasználásának és szállításának kérdése, mint addig, amíg igazolvány nélkül szállíthattunk.

Itt elsősorban a gyérítésekől és tisztításokból származó,

s igen sokszor vegyes fanemű vékony dorong-fára gondolunk.

Azokon a helyeken, ahol ennek a mennyisége az összes készlet 8—10%-át nem haladja meg, ahol a termelő, vagy birtokos a helyi szükségletet elsősorban az ilyen választékokból elégítette ki, ott nem okoz gondot ennek a választéknak az elhelyezése sem, mert hiszen az első 3—4 hónap alatt kiadandó szállítási igazolványok megfelelő részét minig fel lehet használni az ilyen romlandó választékok szállítására.

Természetes azonban, hogy körültekintőnek kell lenni az eladásoknál, s iparkodni kell elsősorban az ilyen készleteket elhelyezni és leszállítani.

Kétségtelen azonban, hogy lesznek olyan esetek is, amikor a termelő hibáján kívül túl nagy %-ban szerepel a bejelentett készletben az ilyen, erősen romlandó választék.

Úgy véljük, hogy a szállítási igazolványok kiadását az intéző bizottságnak módja lesz a jövő hónap folyamán ezzel a kérdéssel a bejelentésekből kivett pontos statisztika alapján foglalkozni, s erősen bízunk ahhoz, hogy azoknál a készleteknél, ahol ez a választék túlzottan nagy mennyiségben fordul elő, a romlandóságra való tekintettel külön elbánást fog alkalmazni.

Számolni kell azonban azzal, hogy a bizottság módját fogja ejteni a megfelelő ellenőrzésnek is, nehogy az ilyen szállítási igazolványokat azután más választék szállítására használják fel.

A bizottság már a legutóbbi ülésén tanujelét adta annak, hogy az ilyen gazdasági kérdésekkel szemben a megfelelő megértéssel viseltetik.

A hajón szállítandó készletekre ugyanis, amelyekből november—február hónapokban előreláthatólag nem lehet szállítani, a február végéig esedékes kvótát az augusztustól októberig terjedő 3 hónapra osztotta el és ilyen arányban javasolta a minisztériumnak a szállítási igazolványok kiadását.

Külön is felhívjuk itt a figyelmet arra, hogy a szállítók az ilyen különleges rendelkezéseket a legpontosabban tartsák be, mert a bizottság minden visszaélést a legszigorúbban torol meg.

Egy másik körülmény, amire külön is fel kívánjuk hívni a bejelentők figyelmét, a készletváltozások havi bejelentése.

Aki vasúton, vagy hajón leendő szállításra bejelentett tüzi-

fakészletéből csak a legkisebb részt is ilyen módon leendő szállítás nélkül elidegeníti, ne mulassza el a készletnek e címen történt apadását a hónap utolsó napján feltétlenül bejelenteni.

Ahol csak valamennyire is rendes számadást vezetnek a raktári készletekről, ott ennek a mennyiségnek a megállapítása gondot egyáltalán nem okoz.

De egyébként is feltétlenül szükséges a pontos raktári számadás vezetése, mert a készletek esetleges fölülvizsgálásánál másként nem lesz a bejelentőnek módjában a tényleg megtörtént eladást, vagy leszállítást megfelelő formában igazolnia, s ez esetben nagyon nehéz lesz a hamis bejelentés elég súlyos következményeitől megszabadulnia.

Altalában is, ebben a tekintetben nem tudjuk a legnagyobb pontosságot eléggé olvasóink figyelmébe ajánlani, mert ez a legbiztosabb módja a kellemetlen következmények elkerülésének.

3. *Hitbizományi reform, telepítés.*

A napi politika hullámai minden 5—6 hétben újból felszínre vetik ezeket a kérdéseket, amelyek pedig az erdőgazdaságot igen közről érintik.

Bár mi voltunk mindig leghatározottabb szószólói annak, hogy a csonka ország terepviszonyai mellett aránylag kis területen is lehet némi hozzáértéssel és jóakarattal célszerűen és jövedelmezően gazdálkodni, sohasem tagadtuk azonban azt a meggyőződésünket sem, hogy az ország érdekeit, a közellátást, a gazdaság fejlődését szem előtt tartó helyes erdőgazdasági politikának módot kell találnia az erdők túlságos elaprózásának, valamint az amúgy is csekély erdőterület apadásának meggátolására.

Ha most sorra vesszük a második kérdést, a közületek és egyházi testületek tulajdonát alkotó erdőgazdaságokon kívül, a hitbizományi erdők voltak azok, amelyek ezideig az indokolatlan fölaprózástól mentesültek.

A hitbizományi rendszer konzervatív intézkedéseit, amelyek a haszonélvezőt a várományos jogutód érdekeinek figyelembevételére, a hitbizományi vagyonállag érintetlen fönntartására kötelezték és kötelezik, 100%ig össze lehet egyeztetni a már ma-

gában is konzervatív rendszeres erdőgazdálkodás céljaival és érdekeivel.

Nem habozunk kijelenteni azt, hogy a hitbizományi reformnak az erdőgazdaságra bármilyen formában való kiterjesztését a közszempontból is, indokolatlannak és célszerűtlennek tartjuk.

Különösen az erdősebb vidékeken, amelyek hivatása egyúttal az is, hogy a távolabbi vidékek, valamint az ipari fogyasztás szükségleteit is ellássák, nem lehet eltekinteni a magasabb vágásfordulójú szálerdőgazdaságtól, amit pedig igazán célszerűen csak valamivel nagyobb területen lehet üzni.

Maguk a közérdekű korlátozások nem voltak és nem lesznek elegendők sohasem arra, hogy az erdőben lévő fatőkének valamelyes kényszerhelyzetben ellenszolgáltatás nélkül való igénybevételét megakadályozzák; amivel szemben a hitbizományi rendszer mellett a várományos magánjogi érdekei, vagy feltétlen korlátot vetnek a túlzott igénybevétel elé, vagy ezen a címen olyan ellenszolgáltatást követelhetnek, ami az erdőgazdaságnak fatőkében szenvedett veszteségét más módon kárpótolhatja.

Már előre is felhívjuk ezért ennek a kérdésnek az erdőgazdasági szempontból való nagy fontosságára az illetékes intéző körök figyelmét.

Hiszen a mezőgazdaságnál is beigazolódott az, hogy különösen a városok és egyéb lakott helyek nem őstermelő lakossága tömegszükségleteinek biztosításánál a nagybirtok-terület aránylag fontosabb szerepet játszik a kisbirtokkal szemben.

Mennyivel inkább áll ez az erdőgazdaságra.

Ha hozzájárulnak is ehhez a kérdéshez, az erdőgazdasági vonatkozású részt a lehető legnagyobb óvatossággal kell kezelni, nehogy a szabad forgalom jelszava az amúgyis elégtelen magyar erdőgazdaság érdekeit igen hátrányosan befolyásolja.

A másik kérdés a telepítés kérdése.

A múlt idők telepítési akciói jóformán sohasem jelentetter mást, mint az amúgyis csekély számú síkvidéki erdőterületeknek a mezőgazdaság előnyére történő apasztását.

Az erdő sokszázados védelme alatt megjavult és 1–1½ évtizeden át trágyázást sem igénylő talaj a maga buja termőerejével rendkívüli vonzó hatást gyakorolt a telepítéssel foglalko-

zókra, mert hiszen a belőlük éveken át várható rekordtermések, az akkori nemcsak állandó, de emelkedő terményárak mellett biztos alapot nyújtottak arra, hogy a telepesek a vállalt és az állami segítség révén erősen lecsökkentett kötelezettségeknek meg tudjanak felelni.

Ezeket az őserejű talajokat az erdőgazdaság már úgyszólván kivétel nélkül elveszítette, s az a csekély része az erdőknek, ami még ilyen talajon megmaradt, úgyszólván kivétel nélkül olyan helyeken fekszik, ahol tételes törvények és magának a vidéknek elsőrendű gazdasági érdekei is az erdőterületek szaporítását és nem apasztását kívánják.

Egyébként is leszűrhetünk egynémely tapasztalatot az eddigi telepítési akciók eredményéből.

Csak azok a telepítések vezetnek kifogástalan eredményre, ahol a telepítés nem sodorta a juttatott érték 30—35%-át meghaladó adósságba a telepest és ahol akár a kicsiny területek intenzív mezőgazdasági művelése, vagy még inkább munkaalkalmak nyújtása révén megadták a telepesnek azt a lehetőséget, hogy az adóra, kamatra, törlesztésre szükséges összegeket két keze munkájával feltétlen bizonyossággal megszerzi.

Mert soha se feledjük el, hogy 1—2 gyengébb termő esztendő, amivel pedig a mi szélsőséges éghajlatunk mellett igen rövid időközben kell számolnunk, igen könnyen hozhatja a telepest abba a helyzetbe, hogy tisztán a föld termékeiből még a maga legelemibb megélhetését sem tudja biztosítani, nem hogy fizetési kötelezettségeinek tudjon eleget tenni.

Az ilyen esetben azután a tartozás nem apad, de szaporodik, a birtok gazdát cserél s a telepes, akinek a település idején valamije talán volt, 1—2 esztendőn belül földönfutóvá válik.

A legutolsó földreformnál még sok helyen tapasztalható szomorú eredmények élő tanubizonyságai annak, milyen óvatosan kell ehhez a kérdéshez hozzáulni, és mennyire körültekintő gondossággal kell az egész akciót megszervezni.

Ne feledjük el, hogy a telepes az első időkből úgyszólván kivétel nélkül adósságot kénytelen vállalni, amely vállalás pedig évről-évre készfizetési kötelezettséggel jár.

Már az előbb rámutattunk arra, hogy egyedül munkaalkal-

mak biztosítása nyújthat feltétlen biztosítékot arra, hogy a telepes a kötelezettségeinek teljesítéséhez szükséges készpénzt minden évben felététlenül meg tudja szerezni.

Alig ismerünk még egy munkaalkalmat, amely olyan biztos kereseti lehetőséget nyújtana és olyan kevés előképzettséget igényelne, mint éppen az erdőgazdaságban fölmerülő legkülönbélebb fizikai munkák, amelyeknek zöme még ezenkívül az évnek arra az időszakára esik, amikor a munkáskezek a mezőgazdaságban egyáltalában semmi, vagy csak igen kevés foglalkozást találnak.

A mi véleményünk szerint azok lesznek a legsikerültebb telepítések, ahol a telepesnek csak annyi földet juttatnak, amennyiből a maga és családja legelemibb táplálkozását szűkösen biztosítani tudja, de ezzel szemben aránytalan csekély összegű adósság vállalására kényszerítik és munkaalkalmak biztosításával nyújtanak lehetőséget arra, hogy a maga nélkülözhetetlen készpénzszükségletét két keze munkájával mindig megszerezhesse.

Ma is vannak még erdőgazdaságaink, amelyek a normális termelést is csak számottevő részben távolabbi vidékek munkaerejének igénybevételével tudják elvégezni.

Feltétlenül azok lesznek a sikerült telepítések, amelyek az ilyen erdőgazdaságok közelében létesülnek, mert nemcsak arra adnak módot, hogy a telepes a maga tüzelő- és gazdasági faanyag-szükségletét munkával szerezze meg, de arra is, hogy évről-évre bizonyos állandó készpénz-bevételhez jusson az erdőgazdasági munka révén.

A mi meggyőződésünk az, hogy a gazdasági válság legutolsó, legnehezebb esztendeit az erdős vidékek kigazdái könnyebben úszták meg, mint a tisztán mezőgazdasági vidékek akárhány jómódú 60—80 holdas birtokosa, mert nemcsak az erdei munkával és fuvarozással, de a közöttük meglehetősen erősen lábrakapott fakereskedéssel módjukban volt előteremteni azt a készpénz-szükségletet, amihez a tisztán mezőgazdasági vidékek sokkal vagyonosabb lakossága az ingatlanhitel megszűnése következtében, de a rossz termés és a gyenge elhelyezési lehetőségek révén is, egyáltalán nem tudott hozzájutni.

Mi azt hisszük, és ismételten hangoztatjuk, hogy különösen a mai viszonyok között csak az olyan telepítési akciónak jósolhatunk sikert, amelyik a telepest nemcsak minimális mennyiségű földhöz, de megfelelő munkaalkalomhoz is juttatja.

Van-e hazánkban ezeréves pusztta, vagy azt a török hódoltság okozta. Megváltozott-e a Nagy-Alföld éghajlata a török hódoltság miatt aszályosabb irányban, továbbá a talajok is alig javíthatóan megromlottak-e a valóságban

Kritikai hozzászólás Szekfü Gyulának a Magyar Történet V-ik kötetének első fejezetéhez „A talajviszonyok változása”.

Írta: Vági István.

Szekfü Gyula monumentális történelmi munkájában az V. kötetben „A talajviszonyok változása” című fejezetében foglalkozik a török korszak hatásáról a talajviszonyokra és az éghajlati változásokról, amikor a következőket mondja: Az az ország, amely Mohács előtt paradicsomnak tűnt fel idegenek előtt, a török hódítás századaiban csak sajnálkozás tárgya, elpusztult, tönkretett vidék, amelyet az utas nem egyszer temetőnek nevez.

Ez idegenek nem tévedtek: a török korszaknak magyar tája lényegesen más vonásokat mutat, mint a XV-ik században s ezek az új vonások a háború és idegen uralom következtetése együttvéve a magyar föld és a rajta lakó nép példátlan elhanyatlásának a jelei. Mert nemcsak az emberek, hanem a föld is, melyen járnak, a talaj is, amelynek terményeiből táplálják magukat, ki van téve az emberi történet folyamán előhaladásnak, javulásnak és visszafejlődésnek, vigasztalan dekadenciának. Aminthogy a magyar honfoglalás és Szent István társadalomrendező munkája nyomán, addig elhagyatott vadon területek a kor színvonalának megfelelő mezőgazdasági kultúra alá vetettek és ezzel az őstermészet, amelynek árca a korábbi lakók, hunok, avarok uralma nyomokat nem hagyott, most maga is emberivé szelidült: talaj és ember az egymáshoz hajlása adta meg a lehetőséget annak, hogy a négy